

В. Березуцький (Харків, Україна)

ВІТЕР ЗМІН У НАВЧАННІ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
qwer@kpi.kharkov.ua*

До 2016 року існувала певна система навчання студентів з дисциплін напряму безпеки: безпека життєдіяльності, основи охорони праці, екологія, цивільний захист, охорона праці у галузі. Кожна із цих дисциплін надавала відповідні рівні знань, які зараз мають назву «компетенції». Починаючи із 2016 року, відбувалась руйнація усієї цієї системи неперервної освіти на обох рівнях— першому (бакалаврському) та другому (магістерському). МОН України надало повноваження університетам самостійно приймати рішення стосовно потреби у той чи іншій дисципліні, а тому почалось знищення того, що існувало і втілення нових дисциплін. Зараз повсякденно ідуть пошуки фахівцями спеціальних кафедр ВНЗ щодо заміни попередніх дисциплін на нові, у тому числі, гібридні форми, які поєднують в себе навіть те, що не входить до напряму безпеки. Кінець цієї руйнації може виглядати у різних варіантах, наприклад: зникнуть загальні дисципліни напряму безпеки повністю; з'являться нові гібридні дисципліни, які поєднують в себе все що тільки можна туди вмістити; будуть існувати на деяких кафедрах (факультетах або інститутах) новітні форми навчання із безпеки поруч із тими що були до 2016 року.

Хто у цій ситуації виграє? Для чого це все необхідно було робити? Перше що приходить на думку, це хтось хоче зруйнувати існуючу систему вищої освіти, у тому числі, і з питань безпеки. Другий варіант, це інтеграція в європейське співтовариство, де уся освіта має інший вигляд та підходи. Третій варіант, це результат некомпетентності фахівців, які повинні вирішувати ці питання на рівні МОН України. Є і

четвертий варіант, настав час коли необхідні зміни у системі навчання фахівців із вищою освітою і також з безпеки людини.

З часом ми мабуть отримаємо відповідь на це питання але зараз, в умовах нестабільності у країні, відкритого протистояння на сході України із російськими військовими, занедбаного стану підприємств тощо, робити такі кроки дуже ризиковий хід, маючи на увазі, що результати його проявляться не менш як через 5 років.

Виходячи із думки професора Кери Купера, питання зараз не в тому, що бізнес не хоче визнавати необхідність покращення благополуччя працівників, а в тому що він не втілює це на практиці. Це означає, що проблема втілення на практиці набутих знань із безпеки фахівцями залишається не вирішеним питанням сьогодення. Але коли фахівець із вищою освітою знає та шукає варіанти, як вирішити нагальне питання забезпечення безпеки та здоров'я працівників це одне, а інше коли він не знає і не хоче цього знати. Тому вчити треба, але шукати різні підходи та моделі цього процесу.

В НТУ «ХПІ» процес навчання студентів за напрямом безпеки відбувається на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях. Але вітер змін вже зруйнував другий рівень на факультеті соціально-гуманітарному, де вилучили усі дисципліни напряму безпеки, що викладались, а саме: «Охорона праці у галузі» та «Цивільна безпека». Ці дисципліни за проханням цього факультету, було переведено на бакалаврський рівень, де утворили гібрид із усіх дисциплін бакалаврського та магістерського рівнів, при цьому загальна кількість годин не збільшилась. Викладачів кафедри, як членів державних комісій щодо захисту випускних робіт, рішенням методичної ради університету, було вилучено із складу комісій. На деяких спеціальних кафедрах ще залишились членами ДЕК викладачі з охорони праці за проханням випускаючих кафедр, але це одиниці. На черзі припинення консультацій із розділів випускних робіт.

Зруйнувати існуючу систему навчання легко, а побудувати нове дуже складно. Вітер змін може зруйнувати що завгодно, але побудувати нове – ніколи не зможе.